

Marcin Szczygielski

Škrupinka

DIVADLO
NOVÁ SCÉNA

**MESTSKÁ
KNIŽNICA**
DIVADLO NOVÁ SCÉNA

Marcin Szczygielski

Škrupinka

(Wydmuszka)

komédia o nečakanom priateľstve, vnútornej slobode a novej nádeji

preklad: **Bohdana HROMÁDKOVÁ**
dramaturgia: **Svetozár SPRUŠANSKÝ**
hudba: **Martin HUSOVSKÝ**
pohybová spolupráca: **Elena SPASKOV**
scéna: **Zuzana MALCOVÁ**
kostýmy a réžia: **Adriana TOTIKOVÁ**

OSOBY A OBSADENIE

HALINA Koltavská **Jana LIESKOVSKÁ**
ROXANA Kličková **Miroslava DRÍNOVÁ**

celoslovenská premiéra: 10. september 2022

Štúdio Olympia – Divadlo Nová scéna Bratislava
76. divadelná sezóna – 2022/2023

generálna riaditeľka: **Ingrid Fašiangová**
umelecký riaditeľ: **Karol Čalik**

predstavenie vedie a text sleduje: **Katarína Čillíková**
vedúci technickej prevádzky: **Juraj Adamko**
vedúci stavby scény: **Martin Novák**

stavba scény a prestavby: **Robert Nemček, Michal Hupka, Kamil Kollár, Michal Kúdela**
Roman Stacha, Viliam Kovačik, Mikuláš Rigda, Lukáš Jenča, Martin Novák, Tomáš Kollar

scénické svetlo a zvuk: **VAVO s.r.o**

masky: **Jana Privits**

garderóba: **Eva Beňová, Mirka Matláková**

rekvizity: **Michal Sitko, Kristián Mokry**

vedúca výroby: **Valéria Čambálová**

výroba: **Bohdana Ivanková, Viera Mifkovičová, Peter Šaš**

krajkársky dielňa Divadla Nová scéna: **Irena Fríbertová, Dagmar Jablonská, Alena Lehocká**

Marta Kralovičová, Angela Stančiaková, Bronislava Tummová

výroba scény: **Mgr. art Barbora Rajčanová, Rozkvet, Považská Bystrica**

výrobné-prevádzkové zložky pod vedením **Ing. Mariusa Krištofoviča**

Marcin SZCZYGIELSKI

Polský spisovateľ, dramatik, novinár a grafický dizajnér. Autor niekoľkých úspešných románov pre dospelých (*PL-BOY*, *Berek*, *Mikádo*, *Počet poľských kráľov*) a doma aj v zahraničí oceňovaný autor kníh pre deti a mládež (*Čierny mlyn*, *Za modrými dverami*, *Čarodejnica z poschodia nižšie*, *Divadlo neviditeľných detí*). Laureát literárnych súťaží a držiteľ významných ocenení (Varšavská literárna cena, Kniha roka IBBY, trojnásobný držiteľ Hlavnej ceny Súťaže Astrid Lingrenovej, ako aj víťaz rakúskej súťaže Kniha roka 2015 v kategórii mládežníckej a detskej tvorby). Jeho romány boli doteraz preložené do bulharčiny, španielčiny, macedónčiny, nemčiny, ruštiny, ukrajinčiny a srbčiny.

Ako dramatik debutoval hrou *Berek, čiže upír v pulóvríku*, ktorá sa s úspechom hrala viac ako desať rokov na viacerých divadelných scénach v Poľsku. Jeho najúspešnejšou divadelnou hrou je komorná komédia *Škrupinka*, ktorú uviedli divadlá vo

Varšave, v Krakove, Lodži, Plocku, ale aj v Prahe a vo Viedni. Z jeho ďalšej dramatickej tvorby spomeňme divadelné hry: *Fúrie*, *Kallas*, *Single a remixy*, *Zlatička na úver*, *Mikádo*, *Vidím to čierne* a *Rozlúčkový večierok s nevestou*. Niektoré z nich sa dočkali premiéry nielen v Poľsku, ale aj vo Veľkej Británii.

Autor svoj čas delí medzi Varšavou (v ktorej žije) a malým domčekom v malebnej prímorskej lokalite, kde vznikajú jeho knihy a divadelné hry.

Adriana TOTIKOVÁ

Slovenská divadelná, televízna a rozhlasová režisérka. Pochádza z Humenného, kde sa začala aj jej divadelná práca herečky v mládežníckom divadle. Absolvovala štúdium slovakistiky a estetiky na Univerzite Komenského v Bratislave, kde získala aj doktorát, ako aj divadelnú réžiu a dramaturgiu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave a manažment na Univerzite Komenského v Bratislave. V jej práci ju v mnohom inšpirovali stáže na Divadelnej akadémii vo Varšave a na Varšavskej univerzite, ale aj študijné pobyty v USA.

Režijne spolupracovala s mnohými divadlami na Slovensku: Divadlo Aréna Bratislava, Bratislavské bábkové divadlo, Štúdio 12 v Bratislave, Slovenské národné divadlo, Divadlo TUŠ Bratislava, Divadlo Jána Palárika v Trnave, Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Mestské divadlo Žilina, Bábkové divadlo Žilina, Štátne divadlo Košice, Bábkové divadlo Košice, Divadlo Jonáša Záborského v Prešove, Divadlo Alexandra Duchnoviča

v Prešove. Je tiež autorkou niekoľkých divadelných hier a scenárov. Pre divadlá prekladá z poľštiny. V televízii sa režijne podieľala na niekoľkých úspešných seriáloch a reláciách. Ako prvá slovenská herecká koučka spolupracuje na filmoch a umeleckých podujatiach doma i v zahraničí. Zvláštne miesto v jej tvorbe predstavuje tvorba pre deti. Je expertkou na vyhľadávanie a prípravu hereckých talentov pre film, televíziu a divadlo. Založila štipendijný projekt Herecké deti a vzdelávaciu platformu Herecký inštitút. Inšpiruje sa krásou a dobrom, ako aj každodenným životom okolo či cestovaním po vzdialených miestach.

KREHKÉ BUBLINY (rozhovor s autorom hry Marcinom Szczygielskim)

Čo vás inšpirovalo k napísaniu hry Škrupinka?

Milujem knižnice, ale takisto viem, že pre mnohých ľudí je to najnudnejšie miesto na svete. Preto som sa rozhodol napísať divadelnú hru, ktorá dokáže, že aj v knižnici sa môžu odohrávať neobyčajné a zábavné príbehy plné emócií. Že aj vďaka návšteve takéhoto miesta sa váš život môže absolútne zmeniť.

Ako hra vznikala?

Začal som postavami. Vedel som, že ak príde ku konfrontácii dvoch takých odlišných žien a ich svetov, môžem v priebehu deja počítať s prekvapivými zvratmi. Nemohol som sa dočkať, keď začnem písať. Preto táto hra vznikla vo veľmi krátkom čase – a hlavne preto, lebo som bol veľmi zvedavý, ako sa budú postavy ďalej správať. Ale ucelenú koncepciu som rozhodne nemal. Pripustil som, aby ma Roxana a Halina viedli svojimi životmi. Samotné písanie bolo zábavným a vzrušujúcim dobrodružstvom. A bol som šťastný, keď sa ukázalo, že obidve hrdinky odovzdali mne, sebe navzájom, ale aj samotným divákom ešte čosi navyše ako iba radosť – niečo skutočne dôležité.

Aký ste mali pocit pri dopísaní poslednej vety celej hry?

Cítil som istú satisfakciu. Ale to bol len polčas mojej práce. Hra sa dostala do rúk režisérom a herečkám a ja som sa stal účastníkom divadelných skúšok. Čítacích aj javiskových. Počas celého skúšobného obdobia text mením, prispôbujem hercom, konkrétnej inscenácii a koncepcii režiséra – to je pre mňa rovnako zaujímavá etapa práce. Dokonca sa stáva, že prepisujem text aj po premiére, pretože sledujem reakcie divákov a vďaka nim vychytávam detaily a hluché miesta, ktoré potom mením.

Je pre mňa veľmi ťažké rozlúčiť sa s tým, čo som napísal. Vtedy, keď začne hra žiť svojím vlastným životom a už nie je nutné, aby som do textu zasahoval. Je mi to trochu ľúto...

Pri písaní vychádzate skôr zo svojich osobných skúseností alebo radšej pozorujete a potom opisujete okolie?

Keď píšem hru, najviac čerpám zo svojich vlastných skúseností alebo zo skúseností osôb, ktoré poznám.

Skôr ako som sa začal živiť písaním, predával som v antikvariáte, projektoval interiéry, moderoval televízne programy. Ale tiež som pracoval ako grafik a novinár v niekoľkých časopisoch. Skrátka, dlhé roky som sa pohyboval v rozličných prostrediach a spoznával veľmi odlišné a zaujímavé osobnosti. Vďaka nim som získal obrovské množstvo rôznorodých skúseností – myslím si, že mi vystačia na ďalšie hry a romány...

Majú vaše hrdinky s vami niečo spoločné?

Inšpiráciou pre postavu Haliny mi bola kolegyňa z redakcie, v ktorej som kedysi pracoval. Bola to introvertka, neistá sama sebou, úplne podriadená matke, ktorej denne volávala z práce. Ale v krízových situáciách bola z nás všetkých vždy najsilnejšia a časom – podobne ako Halina – uskutočnila vo svojom živote obrovskú zmenu. Priam revolúciu. V Haline je však aj veľa zo mňa samého. Keď som bol ešte malý, sníval som o tom, že raz budem pracovať v knižnici. Považoval som ju za najbezpečnejšie miesto na svete. Postavu, ktorá sa v knižnici izoluje od sveta, preto dokážem dokonale pochopiť. Roxana je zasa typom ženy, ktoré som poznal pri práci v televízii – ich krása im otvárala všetky dvere. Nemuseli rozvíjať svoju inteligenciu a schopnosti, pretože k úspechu im stačila štipka drzosti. Keď som ich však spoznal trochu bližšie, zistil som, že sú oveľa inteligentnejšie, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať.

Akého prijatia sa Škrupinke dostalo v Poľsku?

Zo všetkých mojich hier hraných v Poľsku je najuvádzanejšou. Ľudia majú radi hry o ženách a ja viem, že sa im Škrupinka páči. Obe postavy sú vo svojej rozdielnosti divákovi blízke a zrozumiteľné. Halina sa separuje od sveta v knižnici, Roxana žije v manželstve s človekom, ktorého nemiluje, pretože sa vďaka jeho peniazom cíti v bezpečí. Obidve sa uzamkli vo svojich väzeniach, ktoré sa na začiatku zdajú byť pohodlné a nezničiteľné. Ukazuje sa však, že obidve tieto bubliny sú veľmi krehké. Ako škrupinky veľkonočných vajčiek. Pokiaľ sa naše hrdinky z nich nedostanú von, nemôžu začať skutočne a naplno žiť.

otázky kládol Pavol Ondruch pre bulletin k rovnomennej inscenácii Divadla Ungelt, Praha

„Láska nie je kreditná karta bez limitu! Láska to je starosť o niekoho druhého.“

*„Ludia si vôbec nevážia veci, ktoré dostanú zadarmo. Ludia milujú nakupovať!
Míňať peniaze. Keď platia, vtedy sa cítia dôležitejší a váženejší.“*

ZABUDNIME NA MASKY!

(rozhovor s režisérkou inscenácie Adrianou Totikovou)

Komorných, tzv. vzťahových hier je veľa. V čom je Škrupinka špecifická a pre vás zaujímavá?

Je to hra o ženách a pre ženy. Pravdaže, aj muži sú na predstavení vítaní. Cítim však, že pre nich to bude skôr vtipné nahliadnutie do ženskej hlavy a duše. Ženy sa zasa nájdu v našich javiskových hrdinkách, ich útrapách a nedokonalostiach. Je to svet dvoch kontrastov, na prvý pohľad až extrémov. Autorovi sa však darí s nami dobre hrať. Obe postavy majú na začiatku hrubú masku, ako sa ukazujú svetu, ale pod tou maskou – škrupinkou – je niečo citlivé a krásne.

Divadelná hra pre dvoch hercov – dve herečky môže mať množstvo predností aj úskalí.

Vnímate to rovnako? Ak áno... v čom?

Keď pristupujem k novému projektu, snažím sa možné úskalia pomenovať, uvedomiť si ich a potom ich už odložiť do kúta. V tomto skúšobnom období som si užívala intimitu malého ženského tvorivého kruhu. A keď dáte preč slovo tvorivý, ostane vám ženský kruh. Takže som si vychutnala aj rozhovory s pridanou hodnotou. Témy v hre nás inšpirovali aj k hlbokým súkromným rozhovorom o veciach a javoch, akými sú partnerstvo, láska, sebarealizácia či vzťah dcéry a matky.

Komorná hra pre dvoch hercov či herečky je náročná najmä pre aktérov samotných, obzvlášť ak autor a režisérka vymyslia napríklad množstvo prevlekov v hre. Či naopak: že jedna z herečiek takmer nezíde z javiska. Samozrejme, hovoríme o praktickej stránke naštudovania. Obsahovo je to náročné v tom, že sa niet za čo... či za koho ukryť. Celý príbeh stojí len na kvalite vybudovania dvoch charakterov samotnými herečkami. V tomto prípade som mala šťastie. Janka Lieskovská aj Mirka Drínová sú talentované profesionálky, ktoré vždy „makajú“ nad rámec zadania.

Človek v dnešnom svete musí – alebo chce – voliť istú ochranu vo forme masky. Alebo škrupinky... pretvárinky... Je to naozaj nevyhnutné?

Myslím si, že si to mnohí nesieme už z detstva. Chceme sa zapáčiť babke, aby povedala, že sme dobré dieťa a venovala nám zopár drobných. Neskôr chceme „bez problémov“ koexistovať v školskom kolektíve. Šup tam, nasadíme masku a už sa cítime lepšie. Neskôr chceme zapadnúť v práci. A tak opäť svoju ochrannú bariéru vrstvíme. Veď čo ak by sme konali „len za seba“ – neprepustia nás...? A tie ochranné bariéry, sfarbenia, masky sa na nás postupne lepia a nabaľujú. Ja sama vonkajšiemu svetu neukazujem svoju citlivosť, či občas až precitlivenosť. Začalo sa to už kdesi v detskom kolektíve. Dnes som zvyknutá fungovať v práci ako „veľká voda“, energická a vždy pripravená profesionálka. Pofňukám si a „pomraučím“ až doma. Ľudia, ktorých si potom pustím bližšie k telu, bývajú zo mňa prekvapení. A zmeniť tento stav nie je vonkoncom pre nikoho jednoduché. Preto treba ďakovať za každú bytosť v živote, pri ktorej na svoj korytnačí pancier – či masku – môžete zabudnúť.

Veríte na zmysel divadla v súčasnom svete moderných technológií a iných „vymožeností“? Ak áno, aké by to malo byť divadlo?

Určite verím. Divadlo tu s ľuďmi bolo, je a bude. Netuším, ako sa jeho podoba zmení o sto rokov. Či bude hrať jeden herec pre jedného diváka, alebo stovky účinkujúcich pre masu divákov v nejakej športovej hale. Ale verím, že sila a autenticita zážitku nás budú fascinovať a nadchýňať stále. To bytostné prežívanie. Tu a teraz. Som sám, aj spolu s ostatnými. Divadelný zážitok je jedno veľké kúzlo. Pre mňa bol napríklad zážitok z Bednárkovho Olivera Twista taký silný, že som sa v štrnástich rokoch rozhodla, že aj ja musím robiť divadlo.

A aké by malo byť divadlo budúcnosti? Nie som teoretik ani filozof, ale pre mňa osobne by malo byť úprimné, ľudské, hrejivé, zábavné, dojímavé, bolestivé, radostné, očistné, novátorské... Pravdaže, nie všetko naraz. Ak však bude mať v sebe človečinu, bude pre mňa dobré a príťažlivé.

otázky kládol Svetozár Sprušanský, august 2022

ŽENSKÉ SVETY

(dve otázky dvom herečkám – Jane Lieskovskej a Miroslave Drínovej)

Keď ste si prvýkrát prečítali hru, čo vám preblesklo myslou? Čo vám prvé napadlo?

J. L.: Že to bude náročné skúšobné obdobie:)). No zároveň som sa tešila na tú veľkú výzvu, pretože ma príbeh aj oba ženské charaktery zaujali hneď od začiatku.

M. D.: Keď som si hru prvýkrát prečítala, pomyslela som si, že je zvláštne, že ja budem hrať Roxanu. Veď ja som celá Halina... Ale postupne, ako sme inscenáciu skúšali, som prišla na to, že mám aj niečo z Roxany...

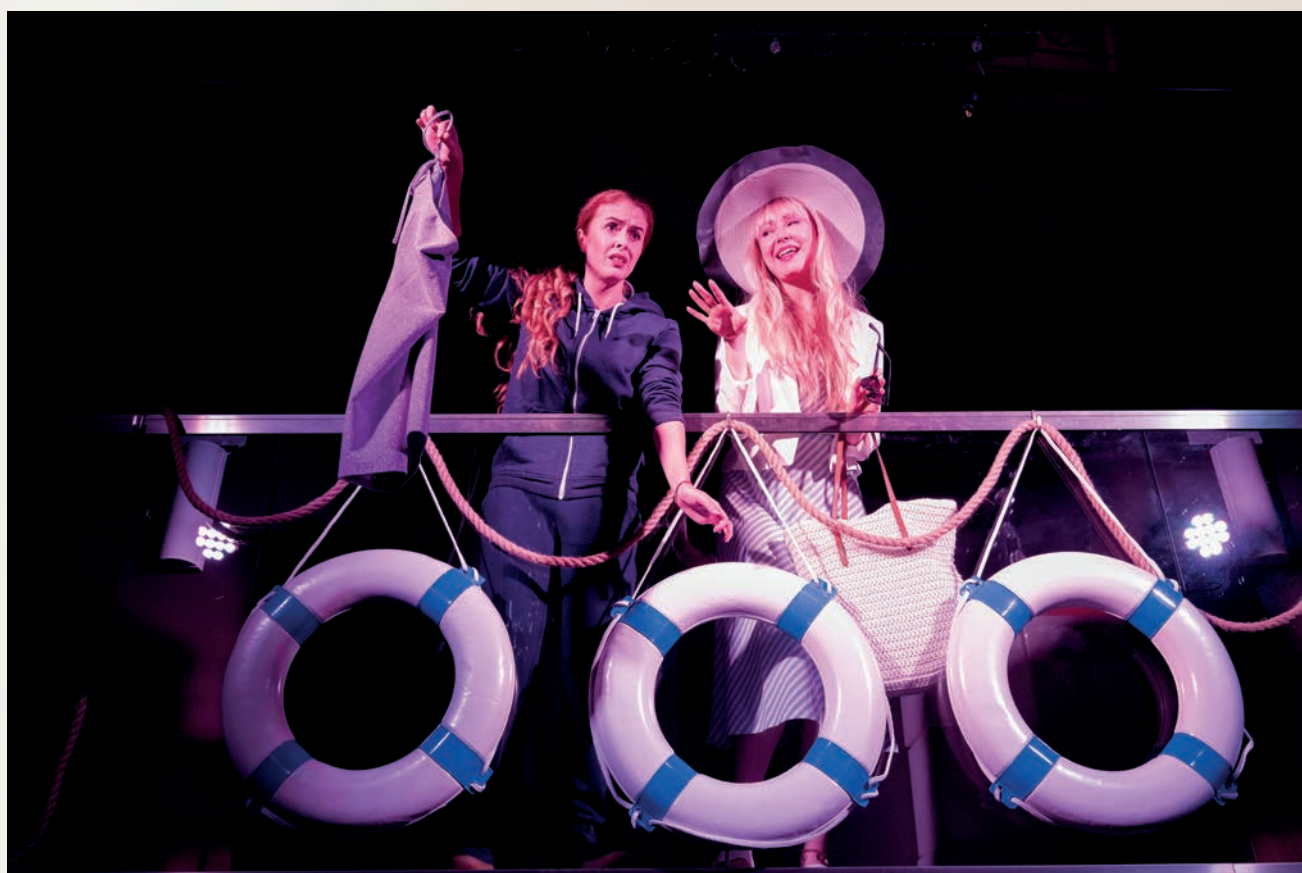
Ako na vás hra zapôsobila?

J. L.: Bola som veľmi vďačná za ten text. Nie je veľa hier pre dve herečky, ktoré ponúkajú taký úžasný priestor na sústredenú hereckú prácu. Oba charaktery sú plnohodnotné, pestré, no taktiež vyžadujú prirodzenosť a vnútornú zainteresovanosť. Milujem príbehy prerozprávané s humorom, ktoré sa vás zároveň silno dotknú. V mnohých situáciách „nastavia zrkadlo“ alebo dokonca motivujú. To všetko táto hra obsahuje.

M. D.: Autorom hry je síce muž, ale dokázal nahliadnuť hlboko do ženského vnútra.

Myslím si, že každá žena sa v tejto hre nájde. Dokonca viackrát. Odznejú tam silné myšlienky aj posolstvá. Len treba čítať medzi riadkami.

otázky kládol Svetozár Sprušanský, august 2022

**MESTSKÁ
KNIŽNICA**
DIVADLO NOVÁ SCÉNA 13

„So sexom je to ako s teleshopingom. Niečo ti v tom televízore ukazujú, výborne to aj vyzerá, funguje to vraj ako sen... Ľudia, ktorí si už od nich niečo kúpili, sa doslova prekrikujú, aké je to úžasné... Nakoniec sa necháš na ten obchod nahovoriť, a keď už máš ten zázrak doma, tak od jedu zatínaš päste... A rozmyšľaš, ako sa toho nepodarku čo najskôr zbaviť.“

ZNAMY

S PODPOROU

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BRATISLAVA - STARÉ MESTO

MEDIÁLNI PARTNERI

markíza

• t a s r •

slovenka

PLUS 7 DNÍ

PARTNERI

VÍNÁRSTVO MIRO FONDRIK

BWD

BEST WINES DISTRIBUTION

 DIVADLO
NOVÁ SCÉNA

PROGRAM DIVADLA NOVÁ SCÉNA K INSCENÁCII ŠKRUPINKA

zodpovedná redaktorka: **Ingrid Fašiangová**

zostavil: **Svetozár Sprušanský**

fotografie: **Jozef Barinka** (obálka), **Ján Štovka** (predstavenie)

grafická úprava: **Tomáš Miško**

www.novascena.sk